

Tina Petersen
Anne Baastrup
Elsebeth Gerner-Nielsen (Margrethe Vestager)

Østergård, 27. februar 2006

Tak for en god dialog forleden på Båring Højskole om B51. Særlig tak naturligvis til Tina, der har fremsat det velbearbejdede beslutningsforslag om retskrav til uddannelse for unge med særlige behov. Også jeg fik på mødet lejlighed til at knytte bemærkninger til forslaget og synspunkter mere generelt, hvilket jeg her samler lidt op på.

Selve retskravet om en uddannelse til unge med særlige behov vil være en milepæl og et stærkt udgangspunkt for arbejdet med at skabe ligestilling i samfundet. Godt gået !!!
Jeg ser gerne det lovfæstede krav på ungdomsuddannelse defineret som **mindst** treårig. Netop udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov har brug for et fleksibelt og individuelt tilrettelagt uddannelsesforløb, der vanskeligt afgrænses i tid eller omfang. Nogle unge i målgruppen vil kunne forberedes til at tage en ordinær ungdomsuddannelse. Retkravet må i denne kontekst nødtigt blive begrænsende. Den på mødet skitserede klippekortmodel vil næppe styrke dynamikken, hvorimod det kunne være fint at opsætte klare målsætninger til uddannelsens indhold, eksempelvis omkring afklaring og beskrivelse af kompetencer mod arbejdsmarked og bosituation. Målsætninger, der i høj grad retter sig mod proces og som selvfølgelig må defineres med hensyn til elevernes store forskellighed. Jeg vurderer det som meget vigtigt, at der også bliver fastlagt rammer for et uddannelsesbevis, der selvklart må udformes med udgangspunkt i den enkelte elevs forudsætninger. Eleverne skal kunne afslutte ungdomsuddannelsen med et kompetencebevis. Vi bruger i vores region udtrykket funktionsuddannelse, medens andre anvender andre terminologier, som stort set dækker over det samme indhold. Her støtter jeg i øvrigt til fulde det i beslutningsforslaget beskrevne helhedsprægede sigte med et udvidet uddannelsesbegreb, hvor dokumentationen for det gennemførte forløb dog med fordel kan præciseres i forslaget.

I det efterfølgende arbejde med at få udmøntet lovforslagets intentioner i konkrete tiltag bliver det centralt at få sammentænkt det uddannelsesmæssige med de aktiviteter, som aktuelt finder sted under sociallovgivning og i beskæftigelsesministeriets regi. Da retskravet entydigt handler om uddannelse, vil den naturlige ansvarsplacering være i undervisningsministeriet, hvor et klart defineret samarbejde med de øvrige ressortområder er påkrævet. Personligt ser jeg helst uddannelsen lagt i et statsligt regi, da en forankring i kommunerne kan give de unge et for forskelligt tilbud. Det er i hvert fald erfaringerne med kommunernes nuværende administration af revalideringslovgivningen, som er det hyppigst anvendte redskab for målgruppen.

Ungdomsuddannelsen skal tilbydes efter endt grundskole. Her fortolkes forhåbentlig ikke umiddelbart efter 9. klasse. Det er min erfaring, at disse unge som oftest er senere modne og først parate til at påbegynde arbejdsmarkedsrelaterede aktiviteter i 18-20 års alderen. Forceres starttidspunktet, vil resultatet ikke blive nær så vellykket. I denne mellemliggende periode har de frie skoler og især efterskoler for elever med særlige behov et godt tilbud, hvor de unge kan forberedes frem mod den nye ungdomsuddannelse. Her er hele den igangværende diskussion omkring eventuel nedlæggelse eller særlig målretning af 10. klasse en væsentlig og muligvis hæmmende faktor, som det er påkrævet at få medinddraget i lovgivningsarbejdet. Jeg kan anbefale en ungdomsklasse med et almenorienteret sigte for disse elever, hvor indholdet i undervisningen rettes mod forberedelse til ungdomsuddannelsen. Dette må meget gerne målsættes med en fleksibilitet, hvor det er elevens modenhed samt individuelle forudsætninger og ikke alderen, der er bestemmende for forløbets længde og indhold.

Der findes aktuelt en række ”uddannelsessteder”, hvor der i en offentligt eller privat organisation med stor succes tilbydes særligt tilrettelagte forløb, oftest som revalidering men også som foranstaltninger under pensionslovgivningen. Disse eksisterende og mangfoldige institutioner bør gives en aktiv rolle i den nye ungdomsuddannelse. Herved kan sikres en tilstrækkelig differentiering i uddannelsens karakter, som matcher elevernes forskellige behov og forudsætninger. Jeg ser gerne en autorisation af institutionerne med både en kvalitetssikring og klagemulighed for at garantere en uddannelse med et velfunderet fagligt og pædagogisk indhold.

Når retskravet er sikret, hvilket det forhåbentlig bliver i indeværende folketingssamling, forestår det væsentlige rugbrødsarbejde med at få retskravet omskrevet til handling. Uanset hvilken model dette arbejde kommer til at foregå efter, byder jeg mig gerne til både personligt og som repræsentant for ”mine” institutioner. Her har vi både nogle erfaringer og visioner, som kunne tænkes at bidrage til at få retskravet på ungdomsuddannelse for udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov omsat til en praktisk virkelighed, som forhåbentlig kommer til at udgøre en konstruktiv forskel fra i dag.

Med venlig hilsen

Henrik Friis
forstander, Efterskolen Østergård
fra 1. august 2006 forstander, Karise Efterskole. En ny efterskole for elever med særlige behov.
formand for den fond, som driver 21’eren. Et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb.